

**Vervolgonderzoek vleermuizen,
Project Croon & Bergh,
Burgerbrug, 2011**

Opsteller: Ir. S. Lagerveld
Datum: 12-10-2011
Autorisator: Drs. E. Nat
Status: Concept
Registratienummer: 201100270

Waterproef, laboratorium voor onderzoek van water en bodem

Dijkgraaf Poschlaan 6 – Postbus 43 – 1135 ZG Edam

T 0299 39 17 00 - F 0299 39 17 17 - info@waterproef.nl - waterproef.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Locatiebeschrijving & geplande werkzaamheden.....	2
2.1	Locatiebeschrijving	2
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	Methode	5
4	Resultaten	6
5	Conclusies.....	6
6	Literatuur & Websites	7
7	Bijlage 1: Waarnemingenoverzicht.....	8

1 Inleiding

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft samen met de Raphaëlstichting (zorgaanbieder) en de Wooncompagnie (wooncorporatie) het voornemen het project Croon en Bergh op zich te nemen. Tijdens dit project zal een ca. 2,5 ha “droge” waterberging worden aangelegd. Daarnaast zullen er enkele wijzigingen op het terrein van de zorgboerderij worden aangebracht en zal een vervallen populierenbos ontwikkeld worden tot een soortenrijker bos met bosvijver. Na de ontwikkeling van het terrein zal het ook een meer recreatieve functie gaan vervullen.

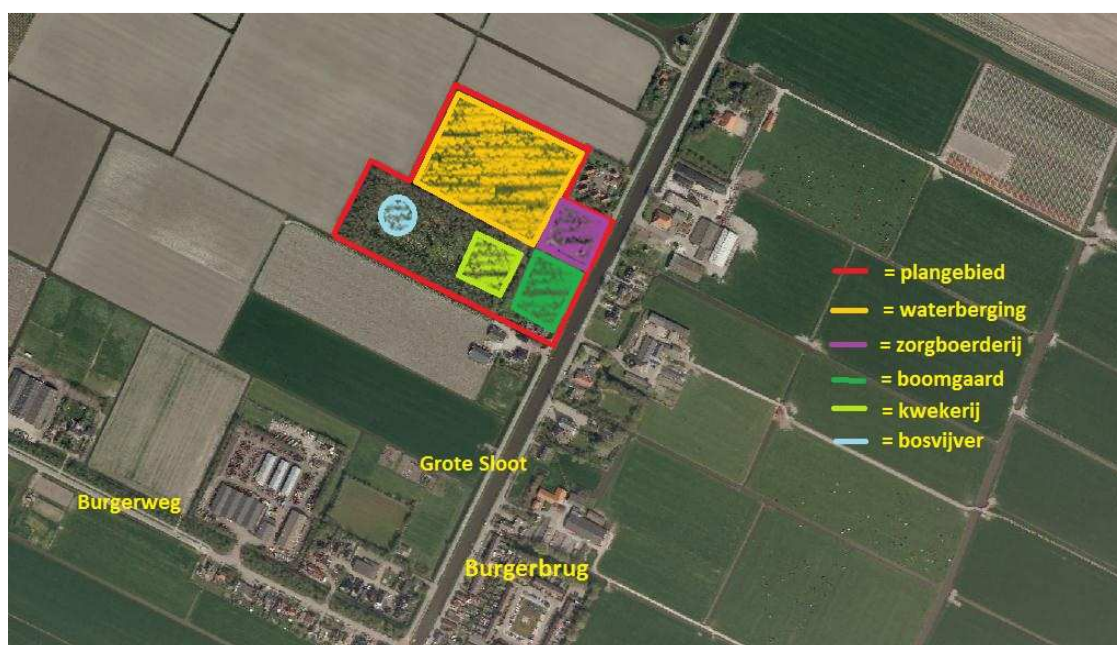
Naar aanleiding van deze voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling is een Quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd door Stichting Waterproef (Teunissen 2011). Uit dit onderzoek is (o.a.) gebleken dat er mogelijk baltsverblijfplaatsen van Gewone Dwergvleermuis en/of Ruige Dwergvleermuis in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Andere beschermde ‘vleermuiswaarden’ worden niet aannemelijk geacht.

Naar aanleiding van deze bevinding heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besloten eerst meer onderzoek te doen voordat er tot kap wordt overgegaan van de bomen en tot sloop van een van de schuren. Stichting Waterproef is verzocht een vervolgonderzoek uit te voeren naar de mogelijke aanwezigheid van bovengenoemde baltsverblijfplaatsen.

2 Locatiebeschrijving & geplande werkzaamheden

2.1 Locatiebeschrijving

Het plangebied ligt in Burgerbrug, langs de Grote sloot (zie kaart 1). Het plangebied bestaat een deel waar de woonboerderij Croon en Berg staat, daarnaast is er een schapenweide met boomgaard (afbeelding 1), een kleine kwekerij (afbeelding 2), een stuk grasland van circa 2,5 hectare (afbeelding 3) en een vervallen populierenbos (afbeelding 4 & 5) aanwezig. De woonboerderij en daaraan vast een dienstwoning zijn inmiddels verbouwd en bewoond. Tevens staat op het erf een oude koeienstal, deze is verbouwd tot een kas (afbeelding 6). Daarnaast staan er een kapschuur (afbeelding 7), een open schuur van golfplaten (afbeelding 8) en een vervallen arbeidershuisje (afbeelding 9) op het terrein van de woonboerderij, hieraan zijn werkzaamheden gepland. Het ca 2 ha. grote bos bestaat uit oude populierenopstand. Een aanzienlijk deel van de bomen is omgewaaid en verwijderd. Alleen de bomen langs de randen staan nog overeind.

Kaart 1. Overzicht van het plangebied

(geoweb)

Het grasland perceel van de toekomstige waterberging bestaat uit twee weilanden. Deze weilanden worden af en toe door schapen begraaasd. De graslandpercelen zijn soortenarm, maar van karakter voedselarmer en dus iets soortenrijker dan zeer intensief beheerd grasland. Het meest noordelijke perceel bezit al enigszins het beoogde kadettenlandschap met smalle iets verhoogde stroken land doorsneden door een droog greppeltje. Rondom en in het plangebied liggen sloten. Deze zijn verschillend. De sloot rondom het populierenbos en aan de oostzijde van het graslandperceel ligt diep in het landschap. De taluds zijn steil en het waterpeil is laag. De sloten dicht bij het woonhuis zijn helderder, bezitten meer onderwatervegetatie en het waterpeil ligt hoger. De helft van de sloten heeft een smalle rietkraag. De overige sloten hebben een lagere oeverbegroeiing.

Afbeelding 1. Schapenweide met boomgaard

Afbeelding 2. Kwekerij.

Afbeelding 3. Het ca 2,5 ha. grote grasland, dat wordt omgezet in een droge waterberging.

Afbeelding 4. Het vervallen populierenbos. Alleen langs de rand staan nog enkele vervallen bomen.

Afbeelding 5. Het vervallen populierenbos met verruigde ondergroei.

Afbeelding 6. Voormalige koeienstal omgebouwd tot kweekkas.

Afbeelding 7. Open kapschuur.

Afbeelding 8. Open schuur van golfplaten.

Afbeelding 7. Het vervallen arbeidershuisje.

2.2 Geplande werkzaamheden

Het woonhuis is inmiddels verbouwd en bewoond. De boomgaard, kwekerij en de kapschuur zijn al aanwezig en worden niet ingrijpend verbouwd. Op de plek van de open schuur van golfplaten staat een dagbestedingsruimte / huiswinkel met theetuin gepland. Op de plek van het arbeidershuisje staat een huisje met daarin twee appartementen voor zorgvragers gepland. Verder ligt er nog een vraag voor een open hooimijt.

Op de ca. 2,5 ha grasland gaat het Hoogheemraadschap een “droge” waterberging aanleggen. Dit betekent dat het maaiveld wordt verlaagd maar onder normale omstandigheden droog en begaanbaar blijft. Als er door hevige neerslag behoefte is aan berging zal het water stijgen en het grasland onder water worden gezet. Omdat het gaat om een piekberging zal deze inundatie van incidentele en tijdelijke aard zijn. In het populierenopstand wordt een bosvijver aangelegd. De randen van het perceel zullen beplant worden met een windsingel van inheemse soorten zoals elders in de Zijpe gebruikelijk is ('t Wildrijk, 't Ananas). Het gebied krijgt nadrukkelijk een meer toegankelijker, recreatieve en leef functie. Tevens wordt gestreefd naar meer biodiversiteit.

3 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2011 (<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>).

In dit protocol zijn richtlijnen opgenomen waaraan een gedegen vleermuisonderzoek dient te voldoen. Om voldoende zekerheid te verkrijgen m.b.t. het al dan niet aanwezig zijn van baltsverblijfplaatsen van de Gewone Dwergvleermuis en Ruige Dwergvleermuis, zijn een tweetal avondbezoeken van 3 uur voorgeschreven. Daarnaast dient de periode tussen de veldbezoeken tenminste 20 dagen bedragen.

Tabel 1: Vleermuisprotocol; vaststellen van baltsverblijfplaatsen van Gewone Dwergvleermuis en Ruige Dwergvleermuis

functie en onderzoeksconditie	Pipistrellus nathusii	Pipistrellus pipistrellus
versie 30 maart 2011	ruige dwergvleermuis	gewone dwergvleermuis
paarverblijf- & zwermplaats		
periode van	(15 jul) 15 aug - 1 okt (1 nov)	(15 jul) 15 aug - 1 okt (1 nov)
starttijd t.o.v. zonsondergang [of tijdstip]	0 uur na	0 uur na
eindtijd t.o.v. zonsopkomst	(1 uur voor)	0 uur voor
aantal & duur veldbezoeken	2 x 3 uur	2 x 3 uur
periode tussen veldbezoeken	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen
werkwijze bij determinatie	tijdverlengen detector & sonogram [man balst vanuit verblijf, vaste paargebieden]	tijdverlengen detector & sonogram [man balst ook vliegend en rustend]
temperatuur hoger dan	8°C	6°C
temperatuur lager dan		
windkracht minder dan	5 Bft	5 (tot 6) Bft
maximale neerslag	motregen	motregen
benutting droge periodes		als omgeving opdroogd
hoeveelheid geluid		rustige beschutte plek
hoeveelheid licht	geen verlichting invliegopening	weinig gevoelig

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden op 29 augustus (21.30-0.30) en op 27 september 2011 (20.15 – 23.15).

Tabel 2: Weersomstandigheden tijdens veldwerk

	29-aug	27-sep
Wind	W 4	Windstil
Bewolking	60%	5%
Temperatuur	12 °C	12 °C
Neerslag	Geen	Geen
Bijzonderheden		vanaf 21:30 grondmist

Het veldwerk is verricht door de auteur van dit rapport. Hierbij is gebruik is gemaakt van een Peterson 240X Batdetector in combinatie met een Edirol R-05 recorder. Van alle aangetroffen soorten zijn geluidsopnamen gemaakt.

4 Resultaten

29 augustus

Tijdens dit bezoek zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld. Een Ruige Dwergvleermuis passeerde het plangebied om 21:45. Twee foeragerende Gewone Dwergvleermuizen waren de gehele avond aanwezig rond de bomen in de tuin. Verschillende keren werd een foeragerende Gewone Dwergvleermuis waargenomen in/rond het populierenbos. Waarschijnlijk ging het hier steeds om hetzelfde individu. Na 23:05 was er geen activiteit meer in het bos.

Er zijn deze avond geen sociale geluiden gehoord die kunnen duiden op de aanwezigheid van een baltsverblijfplaats.

27 september

Tijdens dit bezoek zijn vier soorten vleermuizen vastgesteld. Een Rosse Vleermuis vloog in zuidelijke richting over het plangebied langs de westkant van het bos om 20:55 en een Laatzvlieger passeerde de boerderij om 21:05 (richting onbekend).

Deze avond foerageerde één Gewone Dwergvleermuis de gehele avond in de tuin. Om 21:10 werd één keer een sociaal geluid gehoord. In/rond het populierenbos werd enkele keren een foeragerende Gewone Dwergvleermuis waargenomen.

Aan het begin van de avond was een Ruige Dwergvleermuis enige tijd aan het foerageren aan de oostkant van het bos. Vanaf 21:15 tot 23:15 was een Ruige Dwergvleermuis aanwezig in de tuin. Van deze soort zijn geen sociale geluiden waargenomen.

Na 21:10 zijn er geen vleermuizen meer in/rond het populierenbos waargenomen.

In bijlage 1 staat een overzicht van alle waarnemingen.

5 Conclusies

Laatzvlieger en Rosse Vleermuis zijn beide één keer vastgesteld terwijl deze het plangebied passeerden. Er zijn geen aanwijzingen dat deze soorten binding hebben met het plangebied.

Het populierenbos en de bomen in de tuin worden gebruikt als foerageergebied door enkele Ruige Dwergvleermuizen en Gewone Dwergvleermuizen. Aangezien de populieren zullen worden gekapt zal er (tijdelijk) foerageergebied verloren gaan. Gezien de lage aantallen en voldoende alternatief habitat in de omgeving van het plangebied wordt er van uitgegaan dat er geen essentieel foerageergebied verloren gaat.

Eén keer is een sociale roep van een Gewone Dwergvleermuis gehoord bij de bomen in de tuin. Van de Ruige Dwergvleermuis zijn geen sociale geluiden waargenomen. Bij een baltsverblijf wordt verwacht dat er regelmatig/continu roepende dieren aanwezig zijn. Aangezien dit niet het geval was wordt er van uitgegaan dat er geen baltsverblijven aanwezig zijn in het plangebied.

Aangenomen wordt dan ook dat de voorgenomen werkzaamheden geen significante negatieve impact zullen hebben op de aanwezige vleermuizen in het plangebied.

6 Literatuur & Websites

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV, Utrecht.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van LNV.

Gegevensautoriteit Natuur, 2011. *Het protocol voor vleermuisinventarisaties ("vleermuisprotocol")*. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk groene Bureaus en Zoogdiervereniging VZZ.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. Van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. *Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980 – 2007*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée 2008. *Soorten van de Habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek (red.). 1994. *Zoogdieren van West-Europa* KNNV, VZZ.

Schober, W. & E. Grimmberger, 2001 *Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en de Canarische Eilanden*. Tirion uitgevers B.V. Baarn.

Teunissen, W. 2011. *Quicksan waterberging Croon & Bergh*. Stichting Waterproef, Edam.

Twisk, P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker. 2010. *Veldgids Europese Zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Unie van Waterschappen. *Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen*. November, 2005.

Websites:

<http://www.minlnv.nederlandsesoorten.nl/> ("Soortendatabase LNV")

<http://www.synbiosys.alterra.nl/>

<http://vleermuisnet.nl>

<http://www.zoogdiervereniging.nl>

<http://www.zoogdieratlas.nl/>

Stichting Waterproef kan niet aansprakelijk gesteld worden voor enige schade voortvloeiend uit de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens die verkregen zijn uit door Stichting Waterproef uitgevoerde onderzoeken en/of hieruit opgestelde rapportages c.q. adviezen.

7 Bijlage 1: Waarnemingenoverzicht

Datum	Eerste Tijdstip	Soort	Wetenschappelijke naam	Aantal	Gedrag	X	Y
29-8-2011	21:45	Ruige Dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	1	overvliegend	108,937	529,636
29-8-2011	21:48	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	2	foeragerend	108,914	529,679
29-8-2011	21:53	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,849	529,651
29-8-2011	22:00	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,674	529,705
29-8-2011	22:05	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,76	529,696
29-8-2011	23:05	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,841	529,604
27-9-2011	20:15	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	2	foeragerend	108,913	529,679
27-9-2011	20:40	Ruige Dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	1	foeragerend	108,843	529,651
27-9-2011	20:50	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,674	529,71
27-9-2011	20:50	Rosse Vleermuis	Nyctalus noctula	1	overvliegend	108,668	529,711
27-9-2011	21:00	Gewone Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	foeragerend	108,864	529,626
27-9-2011	21:05	Laatvlieger	Eptesicus serotinus	1	overvliegend	108,891	529,671
27-9-2011	21:15	Ruige Dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	1	foeragerend	108,915	529,679